

Digitalizarea în sistemul judiciar din România. Care sunt beneficiile și ce mai trebuie făcut?

Pandemia Covid-19 a aratat nevoia accentuata de soluții digitale în sistemul public, punând presiune pe acele instituții care nu au ținut pasul cu tehnologia. Excepție nu face nici mediul juridic, în care atât instanțele, cât și avocații, au fost puși în fața unei nevoi accelerate de digitalizare, pentru îmbunătățirea și eficientizarea sistemului.

Dacă ar fi să sumarizăm, principalele progrese în sensul digitalizării sistemului juridic din România vin din: utilizarea intensiva a semnăturii electronice, transmiterea cererilor către instanțe în format electronic, cu utilizarea semnăturii electronice, studiul dosarelor s-a putut programa online și chiar ședințe ale instanțelor derulate online.

Față de alte departamente, precum HR, financiar sau IT, care s-au adaptat mai ușor schimbărilor și au adoptat diferite tehnologii în procesele zilnice, în sfera departamentului legal transformarea este mai dificilă din cauza sensibilității activităților și datelor, dar și a gestionării riscurilor generate de schimbări. Totuși, observăm demersuri și eforturi atât din partea avocaților, cât și a instanțelor, pentru îmbunătățirea acestei situații. De altfel, conform raportului “Consero 2020 Corporate Legal Operations”, 80% dintre liderii industriei legale își vor concentra eforturile pe legal technology management, 74% consideră că infrastructura actuală nu face față nevoilor, iar 79% se așteaptă la o creștere a costurilor cu implementarea de tehnologii specifice în următoarele 12 luni.

Ce schimbări a accelerat pandemia în sistemul juridic?

La nivelul sistemului, s-a recurs spre exemplu la transmiterea prin e-mail a cererilor de chemare în judecată, a altor cereri sau acte către instanțe, dar doar dacă acestea sunt însoțite de o semnătură electronică, conform Deciziei ÎCCJ nr. 520/2019.

Avocații/petenții pot beneficia astfel de un instrument care le leagă identitatea reală de cea electronică. Un alt exemplu este dosarul electronic, care a fost implementat în majoritatea instanțelor din circumscripțiile Curților de Apel din marile orașe (e.g. București, Constanța, Iași, Alba Iulia etc.) începând cu sfârșitul anului 2019. Aceasta aplicație permite persoanelor implicate într-un proces să vizualizeze și să descarce în format electronic actele din dosarul format la instanță. Mai mult, studiul dosarelor poate fi programat on-line, iar în perioada stării de urgență Tribunalul București, dar și Înalta Curte de Casație și Justiție, au făcut pași concreți spre digitalizare, judecând anumite cauze prin videoconferință. De asemenea, Guvernul României a adoptat un proiect de lege ce conține diverse măsuri în domeniul justiției dintre care unele vizează digitalizarea anumitor activități desfășurate la nivelul instanțelor.

La nivelul caselor de avocatura, printre tehnologiile adoptate se numara automatizarea facturarii și analiza cheltuielilor juridice, automatizarea crearii documentelor, digitalizarea contractelor precum și gestionarea automata a termenelor acestora.

Digitalizarea poate merge mai departe

Progresele aduse prin implementarea digitalizarii sunt evidente, dar în continuare exista multiple oportunități unde implementarea unor tehnologii devenite uzuale în alte domenii poate eficientiza procesele existente. Spre exemplu, dosarul electronic în stadiul actual poate fi completat cu funcționalități care sa limiteze amânările cauzate de comunicarea înscrisurilor în ședința publica. Astfel, pentru eficientizarea procesului, înscrisurile ar putea fi transmise exclusiv prin intermediul dosarului electronic de catre părțile care au solicitat / primit acces la platforma, iar ulterior se pot impune termene stricte care sa nu permita părților posibilitatea de a prezenta la termenul de judecata înscrisuri / documente care sa le dea posibilitatea amânării cauzei.

Aceste modificari ar putea fi coroborate cu posibilitatea sistemului electronic de a informa părțile ca documentele au fost actualizate în dosarul electronic, precum și de a transmite confirmari cu privire la accesarea unui anumit înscris la un moment dat.

Îmbunătățirile platformei electronice ar putea fi de mare ajutor și în ceea ce privește întârzierile produse adeseori în procedura de regularizare a dosarelor în instanța și ar putea oferi soluții viabile și în rezolvarea problemei supraîncărcării grefierilor. În plus, pentru conformarea cu originalul în cazul unor înscrisuri depuse online ar putea fi implementat un sistem care sa asigure utilizarea eficienta a semnăturii electronice.

Exemplul eDiscovery

În cadrul litigiilor de amploare și asistate de expertiza necesara, tehnologiile de tip eDiscovery pot fi folosite pentru a analiza și revizui sute de mii de documente și e-mailuri pentru a pregati probele depuse în instanța în mai puțin de doua saptamâni.

Un exemplu reprezentativ este cazul Deutsche Bank, care a fost amendata cu 2.5 miliarde dolari pentru manipularea indicelui LIBOR. În cadrul investigației, zeci de milioane de fișiere electronice, inclusiv documente, e-mailuri și conversații pe chat și telefonice, au fost capturate, filtrate, analizate si revizuite pentru a identifica doar probele relevante care au fost prezentate instanței de judecata. Întrucât cantitatea de informații electronice crește exponențial (2.4 miliarde de emailuri trimise în fiecare secunda), digitalizarea și automatizarea parțiala a procesului de identificare a probelor devine o necesitate, în special în cadrul litigiilor penale sau ca urmare a investigațiilor din partea Consiliului Concurenței.

Serviciile de tip eDiscovery sunt folosite cel mai adesea în cadrul proceselor de natura penala sau investigațiilor conduse de autorități (Consiliul Concurenței, DNA, DIICOT etc.), dar ele pot fi folosite în litigii de alta natura (ex. comerciale, civile), sau arbitraje, pentru a identifica, organiza și revizui probe relevante pentru litigii/arbitraje.

Digitalizarea sistemului judiciar din România vizeaza mai multe dimensiuni, care implica atât adaptarea sistemului la noile tehnologii, cât și a utilizatorilor acestuia la un nou mod de lucru.

PwC și D&B David & Baias lanseaza inițiativa “*Update: Digitalizare în Sistemul Judiciar*” - o serie de articole prin care ne propunem sa scoatem în evidența beneficiile utilizarii tehnologiei în unele dintre procedurile din sistemul judiciar din România.

În urmatorul articol vom prezenta mai detaliat ansamblul tehnologiilor de asistența juridica și beneficiile adoptarii lor.